

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥΣΙΟΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 36296/19)

ΑΠΟΦΑΣΗ

Άρθρο 3 (ουσία) – Εξευτελιστική μεταχείριση – Κακές συνθήκες κράτησης επί δεκαπέντε ημέρες μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας – Διαπίστωση της CPT σχετικά με εξαιρετικά κακές συνθήκες κράτησης στους χώρους αυτούς Άρθρο 13 (+ Άρθρο 3) – Έλλειψη πραγματικού ενδίκου βοηθήματος

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Φεβρουαρίου 2022

Η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποβληθεί σε μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Τούσιος κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Marko Bošnjak, *πρόεδρος,*

Péter Paczolay,

Krzysztof Wojtyczek,

Alena Poláčková,

Raffaele Sabato,

Lorraine Schembri Orland,

Ιωάννης Κτιστάκης, *δικαστές,*

και Renata Degener, *γραμματέας τμήματος,*

Αφού έλαβε υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 36296/19) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία ένας υπήκοος του Κράτους αυτού, ο κ. Κωνσταντίνος Τούσιος («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 3 Ιουλίου 2019 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»),

την απόφαση να γνωστοποιηθούν στην ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») οι αιτιάσεις οι οποίες αφορούν τα άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης (όροι κράτησης μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης και έλλειψη πραγματικού ενδίκου βοηθήματος προς τούτο) και να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη κατά τα λοιπά,

τις παρατηρήσεις των διαδίκων,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 11 Ιανουαρίου 2022,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την πιο πάνω ημερομηνία:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η προσφυγή αφορά της συνθήκης κράτησης του προσφεύγοντος μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης και την έλλειψη πραγματικού ενδίκου μέσου προς τούτο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1960 και εκπροσωπείται από τον κύριο Κ. Γιώση, δικηγόρο.

3. Η Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από τον εντεταλμένο του αντιπροσώπου της, κ. Γ. Αυδίκο, δικαστικό πληρεξούσιο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Οι συνθήκες της προκείμενης υπόθεσης

1. Η σύλληψη του προσφεύγοντος και η θέση του υπό κράτηση

4. Στις 23 Ιανουαρίου 2019, ο προσφεύγων συνελήφθη.

5. Στις 24 Ιανουαρίου 2019, γύρω στα μεσάνυχτα και είκοσι λεπτά, ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης. Αυτός κατηγορείτο για ένταξη και συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση καθώς και για διακίνηση μεταναστών.

6. Στις 7 Φεβρουαρίου 2019, αυτός μετέχθη στην φυλακή των Διαβατών.

7. Στις 22 Μαΐου 2019, ο προσφεύγων απαλλάχθηκε από το εφετείο κακουργημάτων Θεσσαλονίκης (απόφαση αριθ. 1154/2919). Στις 23 Μαΐου 2019, αφέθηκε ελεύθερος.

2. *Οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης*

α) Η εκδοχή του προσφεύγοντος

8. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μοιραζόταν με δέκα έως δεκαπέντε άλλα άτομα ένα κελί που είχε μόνον τρία τσιμεντένια κρεβάτια μήκους 1,5 μ., όπου οι κρατούμενοι δεν είχαν χώρο ούτε να καθίσουν. Προσθέτει ότι οι κρατούμενοι οι οποίοι υπέφεραν από ηπατίτιδα δεν ήταν χωρισμένοι από τους άλλους και ότι οι τελευταίοι φοβούνταν μην κολλήσουν μία μεταδοτική νόσο. Εξηγεί ότι οι χώροι ήταν υπερπληρωμένοι δεδομένου ότι οι αρχές είχαν προβεί την εποχή των συμβάντων σε πολλές προσαγωγές, συλλαμβάνοντας τουλάχιστον 80 άτομα μεταξύ της 24 Ιανουαρίου 2019 και της 7 Φεβρουαρίου 2019. Υποστηρίζει επίσης ότι οι συνθήκες υγιεινής ήταν κακές, ότι τα κελιά δεν καθαρίζονταν, ότι δεν

υπήρχε ούτε αρκετό φυσικό φως ούτε αερισμός και ότι η τροφή ήταν κάκιστης ποιότητας.

β) Η εκδοχή της Κυβέρνησης

9. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, κατά την διάρκεια του υπό εξέταση χρονικού διαστήματος οι χώροι της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης δεν ήταν υπερπληρωμένοι. Αρνείται ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε με δέκα έως δεκαπέντε άλλα άτομα με ένα κελί εφοδιασμένο με τρία κρεβάτια. Ισχυρίζεται ότι οι χώροι αυτοί τέθηκαν στην διάθεση πρόσφατα, τον Ιούνιο 2004, και ότι έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες προβλέπονται από τον νόμο προκειμένου να εξασφαλίσουν ικανοποιητικές συνθήκες κράτησης. Προσθέτει ότι οι χώροι κράτησης που προορίζονται για τους άντρες αποτελούνται από 15 κελιά συνολικής χωρητικότητας 55 ατόμων και ότι, κατά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα, κρατούνταν εκεί 39 άντρες, γεγονός που αποκλείει την υπερπλήρωση των χώρων. Βεβαιώνει ότι είναι αδύνατο να γνωρίζει κανείς σε ποιο κελί κρατήθηκε ο προσφεύγων, αλλά, αν δεχθεί κανείς τον ισχυρισμό του ενδιαφερομένου σύμφωνα με τον οποίο το κελί του ήταν εφοδιασμένο με τρία κρεβάτια, τα κελιά που αντιστοιχούν στην περιγραφή αυτή έχουν επιφάνεια 5,77 τ.μ. ή 5,25 τ.μ. και τρεις κρατούμενοι το πολύ κρατούνταν σε αυτά, ενώ, αν είναι αλήθεια ότι αυτός κρατήθηκε μαζί με άλλα δέκα άτομα, αυτός διέθετε μέσα στο κελί του προσωπικό χώρο 3,13 τ.μ. Κατά την Κυβέρνηση, τα τσιμεντένια έχουν διαστάσεις 200 x 80 εκ. ή 200 x 150 εκ. Τα κελιά φέρονται να έχουν σχεδιαστεί προκειμένου οι κρατούμενοι να μπορούν να αναπαυθούν σε αυτά. Δεν είχαν άλλο εξοπλισμό εκτός από τα κρεβάτια και τα ασπρόρουχα, ο δε νόμος δεν προέβλεπε άλλη διαρρύθμιση διότι οι χώροι των αστυνομικών τμημάτων προβλέπονταν από την φύση τους για βραχεία διαστήματα κράτησης.

10. Η Κυβέρνηση τονίζει ότι οι χώροι οι οποίοι προορίζονται για τους άνδρες είναι εφοδιασμένοι με επτά ντους και επτά τουαλέτες και ότι οι τελευταίες καθαρίζονται κατά την διάρκεια της νύκτας και είναι διαθέσιμες είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Προσθέτει ότι οι αρχές λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την υγιεινή των κρατουμένων διανέμοντάς τους είδη ατομικής υγιεινής, ότι τους διανέμονται επίσης στρώματα και

κουβέρτες που καθαρίζονται μία φορά την εβδομάδα, ότι το ζεστό νερό είναι διαθέσιμο ολόκληρη την ημέρα, ότι κάδοι απορριμμάτων υπάρχουν έξω από τα κελιά, στους κοινόχρηστους χώρους, και ότι γίνονται τακτικά επιθεωρήσεις για την διαπίστωση ανωμαλιών και αβαριών. Αναφέρει ότι ένας γιατρός είναι διαθέσιμος είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο και ότι οι κρατούμενοι μεταφέρονται στο νοσοκομείο, εν ανάγκη, ότι η χορήγηση φαρμάκων εξασφαλίζεται από αστυνομικούς και ότι οι κρατούμενοι οι οποίοι παρουσιάζουν συμπτώματα μεταδοτικής ασθένειας μεταφέρονται σε χωριστά κελιά. Βεβαιώνει ότι τα κελιά έχουν επαρκή φωτισμό και αερισμό, ότι οι κρατούμενοι λαμβάνουν δύο γεύματα την ημέρα, ότι μπορούν να δέχονται την επίσκεψη των μελών της οικογένειάς τους τέσσερις φορές την εβδομάδα και ότι αυτοί έχουν πάντοτε την δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο και να τηλεφωνούν. Αναφέρει ότι ο προσφεύγων δέχθηκε 11 επισκέψεις, οι οποίες διήρκεσαν είκοσι λεπτά περίπου η καθεμία. Δέχεται ότι οι κρατούμενοι δεν έχουν την δυνατότητα να κάνουν περίπατο ή να λαμβάνουν τα γεύματα έξω από τα κελιά.

3. *Η προσφυγή η οποία κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα κατά της κράτησής του*

11. Στις 25 Ιανουαρίου 2019, ο προσφεύγων κατέθεσε μία αίτηση αντικατάστασης της κράτησής του με περιοριστικά μέτρα ενώπιον του συμβουλίου εφετών Θεσσαλονίκης.

12. Στις 5 Απριλίου 2019, η αίτησή του απορρίφθηκε (απόφαση αριθ. 226/2019).

ΤΟ ΣΥΝΑΦΕΣ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

13. Οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που έχουν εφαρμογή εν προκειμένω περιγράφονται στην απόφαση Α.Φ. κατά Ελλάδας (αριθ. 53709/11, §§ 22-32, 13 Ιουνίου 2013).

14. Το άρθρο 66 § 6 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 141/1991 είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για Σωφρονιστικό Κατάστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν την μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σ' αυτό.»

15. Στην από 9 Απριλίου 2020 έκθεσή της η οποία εκπονήθηκε μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από τις 28 Μαρτίου μέχρι τις 9 Απριλίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας («CPT») υπενθύμισε ότι κατηγορούμενοι μπορούσαν να κρατηθούν από την αστυνομία για ένα μέγιστο χρονικό διάστημα είκοσι τεσσάρων ωρών πριν προσαχθούν ενώπιον του αρμοδίου δικαστή. Τόνιζε ότι ο δικαστής αυτός όφειλε, εντός προθεσμίας τριών ημερών, είτε να απελευθερώσει τον κρατούμενο είτε να αποφασίσει την διατήρησή του υπό κράτηση, και ότι, με αίτηση του κρατούμενου ή υπό εξαιρετικές περιστάσεις, η προθεσμία αυτή μπορούσε να παραταθεί κατά δύο ημέρες. Τούτο, κατά την άποψη της CPT συνεπαγόταν ότι ένας κατηγορούμενος δεν μπορούσε να μείνει υπό αστυνομική κράτηση (*in police custody*) μόνον έξι ημέρες κατά μέγιστο όριο (παράγραφος 77 της έκθεσης).

16. Στην έκθεση της, η CPT διευκρίνιζε ότι είχε ήδη επικρίνει στις προηγούμενες εκθέσεις της τις συνθήκες κράτησης που είχε διαπιστώσει σε πολλά αστυνομικά τμήματα στην Ελλάδα, και έχει υπογραμμίσει ότι τα περισσότερα αστυνομικά τμήματα τα οποία επισκέφθηκε δεν ήταν κατάλληλα για διαστήματα κράτησης μεγαλύτερα των είκοσι τεσσάρων ωρών (παράγραφος 102 της έκθεσης). Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης στους χώρους του τρίτου ορόφου της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης, η CPT διαπίστωσε στην έκθεσή της ότι ήταν εξαιρετικά κακές (*extremely poor*). Αυτή τόνιζε εκεί ότι την ημέρα της επίσκεψής της κρατούνταν 35 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και γυναικών, για μία χωρητικότητα 72 ατόμων, ότι τέσσερα κελιά εν τούτοις δεν χρησιμοποιούνταν, ότι η ζώνη κράτησης ήταν βυθισμένη στο σκοτάδι, ότι οι κρατούμενοι παραπονούνταν για την παρουσία ζωυφίων στα κρεβάτια και για την έλλειψη προϊόντων υγιεινής, ότι τα κελιά ήταν βρόμικα και δεν είχαν κουδούνια

κλήσης, ότι τα απορρίμματα στοιβάζονταν στους διαδρόμους, και ότι τα στρώματα ήταν σκονισμένα και οι κουβέρτες φθαρμένες και βρόμικες. Παρατηρούσε επίσης ότι οι τουαλέτες ήταν σε κακή κατάσταση υγιεινής και συντήρησης, διευκρινίζοντας ότι η αντιπροσωπεία είχε επισημάνει ανοικτές αποχετεύσεις, σπασμένα ντους, βουλωμένες τουαλέτες, λιμνάζον νερό στους μεγάλους νιπτήρες, βρόμικα δάπεδα, ανθρώπινα απόβλητα και απορρίμματα. Τόνιζε ότι, αν και η κατάσταση αυτή επισημάνθηκε στις τοπικές και τις κεντρικές αρχές, κανένα μέτρο δεν είχε ακόμη ληφθεί. Τέλος, ανέφερε ότι η μόνιμη έλλειψη μιας υπαίθριας αυλής για άσκηση καθιστούσε αυτόν τον χώρο κράτησης έναν χώρο ακατάλληλο για διαμονή μεγαλύτερη των είκοσι τεσσάρων ωρών (παράγραφος 105 της έκθεσης).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες κράτησής του στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης. Επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικής.»

A. Επί του παραδεκτού

18. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, λόγω της μη κατάθεσης μιας αποζημιωτικής αγωγής στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα, ο προσφεύγων δεν εξήντλησε τα εθνικά ένδικα βοηθήματα. Αναφέρει ότι ο προσφεύγων κατέθεσε την προσφυγή του στις 3 Ιουλίου 2019, ήτοι μετά την μεταγωγή του στην φυλακή των Διαβατών. Από αυτό εξάγεται ότι η προσφυγή του ενδιαφερομένου δεν στόχευε την βελτίωση των συνθηκών κράτησής του μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης, αλλά μόνον την επιδίκαση μιας αποζημίωσης. Όμως η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο προσφεύγων θα μπορούσε να επιτύχει μία αποζημίωση ενώπιον των διοικητικών

δικαστηρίων στο πλαίσιο μας αποζημιωτικής αγωγής στην βάση των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων 141/1991 και 254/2004, καθώς και στο άρθρο 3 της Σύμβασης. Υποστηρίζει ότι η απουσία νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων στον τομέα αυτό δεν είναι αποφασιστικό επιχείρημα προκειμένου να εξαχθεί συμπέρασμα περί έλλειψης αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος προς εξάντληση εν προκειμένω. Ισχυρίζεται ότι, λόγω της παράλειψης των ενδιαφερομένων κρατουμένων να ασκήσουν αποζημιωτικές αγωγές, τα εθνικά δικαστήρια δεν είχαν την δυνατότητα να εξελίξουν την σχετική νομολογία τους. Τέλος, παραπέμπει σε μία απόφαση του εφετείου Αθηνών (αριθ. 2390/2005) η οποία είχε επιδικάσει σε έναν κρατούμενο το ποσό των 3.000 ευρώ ως αποζημίωση της ζημίας την οποία αυτός υπέστη εξαιτίας των συνθηκών της κράτησής του σε ένα κέντρο κράτησης.

19. Ο προσφεύγων απαντά ότι δεν διέθετε κανένα πραγματικό ένδικο βοήθημα για να εξαντλήσει. Υποστηρίζει ότι η αποζημιωτική αγωγή στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους την δυνατότητα να διαφοροποιήσουν την κατάστασή τους, αλλά μόνον την δυνατότητα να λάβουν αποζημίωση. Προσθέτει ότι αυτός είχε καταθέσει στις 25 Ιανουαρίου 2019 μία αίτηση της αντικατάστασης της κράτησής του με περιοριστικά μέτρα (πιο πάνω παράγραφος 11).

20. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η ένσταση της Κυβέρνησης συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίας που διατυπώθηκε από τον προσφεύγοντα στην βάση του άρθρου 13 της Σύμβασης. Αποφασίζει κατά συνέπεια να την συνενώσει με την ουσία.

21. Το Δικαστήριο διαπιστώνει εξ άλλου ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Το Δικαστήριο την κηρύσσει συνεπώς παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

22. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησής του στους εν λόγω χώρους δεν ήταν σύμφωνες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης. Αναφέρεται στην

εκδοχή του για τις συνθήκες κράτησης (πιο πάνω παράγραφος 8). Προσθέτει ότι, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, οι αρχές όφειλαν να τον είχαν μεταγάγει εγκαίρως σε μία φυλακή. Όσον αφορά το ζήτημα του σε ποιο κελί κρατήθηκε, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η κυβέρνηση είναι αρμόδια να διατηρεί στοιχεία για τους κρατούμενους.

23. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε επί μόνον δεκαπέντε ημέρες στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης, αμέσως μετά την σύλληψή του και μέχρι να καταστεί δυνατή η μεταγωγή του στην φυλακή των Διαβατών. Εκτιμά ότι το πολύ σύντομο αυτό χρονικό διάστημα δεν είναι ικανό να επιφέρει παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Επιπλέον ισχυρίζεται ότι, μέσα στην προσφυγή του, ο προσφεύγων δεν έδωσε παρά μία πολύ ατελή περιγραφή των συνθηκών υπό τις οποίες κρατήθηκε. Παραπέμποντας στην εκδοχή του σχετικά με τις συνθήκες κράτησης (πιο πάνω παράγραφοι 9 και 10), υποστηρίζει ότι το όριο σοβαρότητας το οποίο απαιτείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης δεν προσεγγίστηκε στην προκείμενη περίπτωση. Προσθέτει ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε με ποιον τρόπο οι συνθήκες κράτησης τον έθιξαν προσωπικά.

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη εξετάσει, πολλές φορές, υποθέσεις σχετικές με τις συνθήκες κράτησης μέσα σε χώρους της αστυνομίας ατόμων προσωρινά κρατούμενων ή κρατούμενων ενόψει της απέλασής τους και ότι έχει καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης στις υποθέσεις αυτές (*Σιάσιος και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 30303/07, 4 Ιουνίου 2009, *Βαφειάδης κατά Ελλάδα*, αριθ. 24981/07, 2 Ιουλίου 2009, *Shuvaev κατά Ελλάδα*, αριθ. 8249/07, 29 Οκτωβρίου 2009, *Tabesh κατά Ελλάδα*, αριθ. 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009, *Εφραιμίδης κατά Ελλάδα*, αριθ. 33322/08, 21 Ιουνίου 2011, και *Ασλάνης κατά Ελλάδα*, αριθ. 36401/10, 17 Οκτωβρίου 2013, *Chazaryan και λοιποί κατά Ελλάδα* (επιτροπή), 76951/12, 16 Ιουλίου 2015). Εκτός από τις ιδιαίτερες παραλείψεις αναφορικά με την κράτηση των ενδιαφερομένων σε κάθε μία από τις προαναφερόμενες υποθέσεις, οι οποίες σχετίζονται με την υπερπλήρωση, την έλλειψη εξωτερικού χώρου για περίπατο, το ανθυγιεινό και την ποιότητα της εστίασης, το Δικαστήριο στήριξε την διαπίστωσή του για

παραβίαση του άρθρου 3 στην ίδια την φύση των αστυνομικών τμημάτων, τα οποία είναι χώροι προορισμένοι να υποδέχονται άτομα για σύντομο διάστημα. Έτσι, διαστήματα κράτησης μεταξύ ενός και τριών μηνών κρίθηκαν αντίθετα προς το άρθρο 3 (πιο πάνω αναφερόμενες *Σιάσιος και λοιποί*, § 32, *Βαφειάδης*, §§ 35-36, *Shuvaev*, § 39, *Tabesh*, § 43, *Εφραιμίδης*, § 41, και *Ασλάνης*, § 39, και *Chazaryan και λοιποί κατά Ελλάδας*, § 63).

25. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης από τις 24 Ιανουαρίου 2019 γύρω στα μεσάνυχτα και είκοσι λεπτά μέχρι τις 7 Φεβρουαρίου 2019, ήτοι επί δεκαπέντε ημέρες. Στην διάρκεια αυτού του χρονικού διαστήματος, ο προσφεύγων δεν είχε την δυνατότητα να κάνει περίπατο ή να γευματίσει εκτός του κελιού του, όπως παραδέχεται η Κυβέρνηση (πιο πάνω παράγραφος 10). Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι οι χώροι αυτοί προορίζονται να υποδέχονται άτομα για σύντομα χρονικά διαστήματα και ότι το άρθρο 66 § 6 του προεδρικού διατάγματος 141/1991 απαγορεύει την κράτηση κατηγορουμένων και καταδικασθέντων στα αστυνομικά τμήματα, εκτός από τον χρόνο που είναι απολύτως απαραίτητο για την μεταγωγή τους στην φυλακή ή όταν η άμεση μεταγωγή τους σε φυλακή δεν είναι δυνατή (πιο πάνω παράγραφος 14). Προσθέτει ότι, σύμφωνα με την CPT, ένας κατηγορούμενος δεν μπορεί να παραμείνει υπό αστυνομική κράτηση παρά μόνον έξι ημέρες κατά μέγιστο όριο (πιο πάνω παράγραφος 15).

26. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι, κατόπιν της επίσκεψής στους εν λόγω χώρους από τις 28 Μαρτίου μέχρι τις 9 Απριλίου 2019, ήτοι λίγο μετά την μεταγωγή του προσφεύγοντος στην φυλακή των Διαβατών, η CPT διαπίστωσε ότι οι συνθήκες κράτησης μέσα στους χώρους αυτούς ήταν εξαιρετικά κακές. Υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με την CPT, η μόνιμη έλλειψη μιας υπαίθριας αυλής για άσκηση καθιστούσε αυτόν τον χώρο κράτησης έναν χώρο ακατάλληλο για διαμονή μεγαλύτερη των είκοσι τεσσάρων ωρών (πιο πάνω παράγραφος 16 της έκθεσης).

27. Το Δικαστήριο εξάγει από τις προηγούμενες σκέψεις, μετά από μία συνολική εκτίμηση των πιο πάνω αναφερομένων περιστάσεων, και ειδικότερα

των υλικών συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης, της διάρκειάς της και των διαπιστώσεων της CPT όσον αφορά τους; εν λόγω χώρους, ότι, υπό τις προκείμενες ειδικές περιστάσεις, η επίδικη μεταχείριση υπερέβη το όριο σοβαρότητας το οποίο απαιτείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης ως προς τούτο.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι δεν διέθετε ένα αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα προκειμένου να παραπονεθεί για τις συνθήκες κράτησής μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

Το Άρθρο 13 της Σύμβασης ορίζει:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

29. Η Κυβέρνηση παραπέμπει στις παρατηρήσεις της επί του παραδεκτού του άρθρου 3 της Σύμβασης.

30. Ο προσφεύγων απαντά ότι δεν διέθετε κανένα πραγματικό ένδικο βοήθημα προς εξάντληση.

31. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη ούτε απαράδεκτη για άλλο λόγο προβλεπόμενο από το άρθρο 35 της Σύμβασης, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

32. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν διέθετε κανένα πραγματικό ένδικο βοήθημα και παραπέμπει στα επιχειρήματά του σχετικά με το ζήτημα της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων βοηθημάτων (πιο πάνω παράγραφος 19).

33. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αιτίαση αυτή για τον λόγο ότι, κατ' αυτήν, ο προσφεύγων δεν έχει υπερασπίσιμη αιτίαση υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της Σύμβασης.

34. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 της Σύμβασης εγγυάται την ύπαρξη στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής για τις αιτιάσεις οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν «υπερασπίσιμες» βάσει της Σύμβασης. Ένα τέτοιο ένδικο βοήθημα πρέπει να παρέχει στην αρμόδια εθνική αρχή την δυνατότητα να εξετάσει το περιεχόμενο της αιτίαςσης στην βάση της Σύμβασης και να προσφέρει την προσήκουσα επανόρθωση, ακόμη και αν τα συμβαλλόμενα Κράτη απολαμβάνουν κάποιας διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά τον τρόπο της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που η διάταξη αυτή τους επιβάλλει, παρά το γεγονός ότι το εύρος των υποχρεώσεων αυτών ποικίλλει ανάλογα με την φύση της αιτίαςσης την οποία ο προσφεύγων έλκει από την Σύμβαση. Εν τούτοις, το ένδικο βοήθημα το οποίο απαιτείται από το άρθρο 13 της Σύμβασης πρέπει να είναι «αποτελεσματικό» τόσο στην πράξη όσο και στον νόμο (*McGlinchey και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 50390/99, § 62, CEDH 2003-V).

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι έχει ήδη κρίνει σε παρόμοιες υποθέσεις, ότι το άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα δεν μπορούσε να θεωρηθεί πραγματικό ένδικο βοήθημα προς εξάντληση (ίδετε, για παράδειγμα, *Ασλάνης κατά Ελλάδας*, αριθ. 36401/10, §§ 29-33, 17 Οκτωβρίου 2013). Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Κυβέρνηση δεν παρέθεσε κανένα στοιχείο ή επιχείρημα ικανό να το οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα εν προκειμένω.

36. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω αναφερόμενα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ένσταση της Κυβέρνησης πρέπει να απορριφθεί (παράγραφος 20) και ότι υπήρξε συνεπώς παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3 όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης μέσα στους χώρους της διεύθυνσης ασφαλείας Θεσσαλονίκης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

37. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

38. Ο προσφεύγων ζητεί ένα ποσό 25.000 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία και την ηθική βλάβη την οποία εκτιμά ότι υπέστη.

39. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το εν λόγω ποσό είναι υπέρογκο και αδικαιολόγητο. Προσθέτει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ' εαυτής μία επαρκή ικανοποίηση.

40. Το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 5.000 EUR για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

41. Ο προσφεύγων αξιώνει 2.000 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη. Δεν προσκομίζει κάποιο τιμολόγιο σε στήριξη των αξιώσεών του.

42. Η Κυβέρνηση απαντά ότι το ποσό αυτό είναι υπέρογκο και ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κάποιο δικαιολογητικό προς τούτο.

43. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων δεν μπορεί να επιτύχει την επιδίκαση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του παρά μόνον στο μέτρο που αποδεικνύονται το πραγματικό τους, η αναγκαιότητά τους και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους. Εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της απουσίας σχετικού δικαιολογητικού, το Δικαστήριο απορρίπτει το υποβληθέν αίτημα για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

44. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής δανειακής διευκόλυνσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Συνενώνει με την ουσία την προκαταρκτική ένσταση της Κυβέρνησης η οποία έλκεται από την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων βοηθημάτων και την απορρίπτει,*
2. *Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή,*
3. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης,*
4. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3,*
5. *Αποφαίνεται*
 - (α) *ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός μιας προθεσμίας τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 5.000 EUR (πέντε χιλιάδες ευρώ) για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού ως φόρος,*
 - (β) *ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής δανειακής διευκόλυνσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.*
6. *Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.*

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Φεβρουαρίου 2022, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Γραμματέας

(υπογραφή)

Marko Bošnjak

Πρόεδρος

(Σελίδες πρωτοτύπου 10 + 1 – Λέξεις μετάφρασης 3.653 - Σελίδες μετάφρασης 15)

Επίσημη μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από την γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 20 Ιουνίου 2022

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ & ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α.Μ. 113 ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

[ΥΑ 34908/2021 (ΦΕΚ 3149/Β/19.7.2021)]

Στουρνάρη 5 – Αθήνα 10683. Τηλ. +302103837096 – E-mail: apetrout@otenet.gr